

Pred vama je broj posvećen jubileju Roberta Schumanna i nastavku našeg temata o novoj pojavi unutar suvremene europske glazbene scene. Temat smo proširili i s portretom mladog američkog skladatelja Nice Muhlya, koji trenutno doživljava punu afirmaciju u SAD-u, da bismo omogućili dobio kvalitetniji uvid u sve veće razlike između europskih i američkih skladatelja. On će se, kao punokrvni američki postmodernist, nastaviti na posljednju generaciju sunarodnjaka minimalista i usvojiti tamo već prisutne pseudo-liturgijske principe. Usporedbe su gotovo nemoguće jer su danas to ipak dva paralelna svijeta, s tim da Europljani nakon konsolidiranja čvrsto brode naprijed (riječ je o procesu a ne o progresu) koristeći energije stoljećima postojećih struja, dok Amerikanci definitivno prihvaćaju kratkoročne, ali oprobane, tržišne obrasce u spajanju Europljanima nespojivog. Temeljem uvida u sadašnja teorijska kretanja može se donekle jednoznačno zaključiti da drugi u njihovim kreativnim promišljanjima ne postoje. Europljani će prešućivati ili često i diskvalificirati ono što dolazi s druge strane Atlantika, a Amerikanci će pisati o Europi kao drugom planetu koji se ipak netremice promatra i prati. Tek se od vodećih pera njihove kritike između redova može iščitati ozbiljnost, ali i samostalnost Europljana i njihove tradicije. Od kada je fizički nestala generacija glazbenika pridošlih iz Europe uoči drugog svjetskog rata, nestaje njihov snažni utjecaj te na njegovo mjesto dolaze raznolike tradicije prisutne od Atlantika do Pacifika i Latinske Amerike. Čitav taj raznoliki glazbeni korpus dolazi na svoje preko postmodernog eklektizma i minimalizma kao lokalno suvremenog. Ovaj je način promišljanja sada definitivno daleko od interesa europskih skladatelja, kod kojih je nastupila zasićenost tradicijama Indije, Dalekog istoka ili Afrike.

Domaću glazbenu scenu obilježio je vrijedni *jazz* pregalac Davor Hrvoj objavivši svoju drugu knjigu razgovora s glazbenicima koji su obilježili vrijeme i svojim glazbom trasirali ili učvršćivali trendove te pridonijeli planetarnoj rasprostranjenosti *jazz* glazbe. Iskreni i ispovjedni ton koji je temeljna značajka knjige, ukazuje na to da Hrvoj kao čovjek posjeduje jedinstvenu i rijetku osobinu koja izvire iz svakog retka ove knjige: njemu su se svi redom "otvorili" kao prijatelju i kolegi. Budući da se ova rijetka i humana osobina ne stječe, već se s njome morate roditi, svi su je sugovornici osjetili i podastri esenciju soje estetike, intimnih nada, sjećanja i izvorišta svojih inspiracija. U drugim se rijetkim sličnim intervjuima glazbenici ponajprije pozicioniraju ex katedra i govore ono što bi drugi htjeli čuti, uključivši i pokoju javnu pikanteriju. Upravo su zbog toga obje njegove knjige rijetko poticajne za čitatelja. Davorova knjiga razgovora iznosi i svojevrsnu duhovnu dimenziju sugovornika, koja se uglavnom izbjegava jer se njome može manipulirati i jer se smo svi tu osjetljiviji. Nadalje, pažljivi će čitatelj brzo uočiti i slojevitost iz koje će moći razvidno oformiti vlastite kriterije prije nego afinitete, te se temeljem ponuđenih informacija lakše kretati kroz kompleksni svijet suvremenog *jazza*. Poznavajući osobno njegov entuzijazam i s koliko posvećenosti prati i poznaje svjetsku *jazz* scenu, moram ovu knjigu bezrezervno preporučiti svima kojima je glazba bitna životna odrednica; uz napomenu da je jednako dragocjena i ona prva pod naslovom "Jazz Reflections".

Na kraju i ono što ste već intuitivno pretpostavljali s obzirom na stanje u društvu. Od slijedeće godine WAM će do daljnjega imati samo svoja elektronička izdanja, a vas pozivamo da nas s istom pažnjom pratite i nakon što utipkate samo wam.hr!

Novo vrijeme, ali i kriza koju je donijelo, čine svoje. Nakon više od desetljeća postojanja i, sigurno se može reći, uspješnog života na ovdašnjoj kulturnoj sceni, WAM se lišava svog fizičkog postojanja i seli u virtualni svijet. Ovo je do daljnjega zadnji broj WAM-a koji će čitatelji moći držati u rukama i fizički listati njegove stranice. Uбудuće više neće moći osjetiti finoću i miris pomno odabranog i netom sadržajem otisnutog papira, neće ga moći nikomu pokazati dajući mu ga u ruke, neće moći ocijeniti kvalitetu tiska. Moći će ga, naravno, "skinuti" s interneta, ali to sigurno neće biti ono što je bilo.

Pitanje je vremena kada će i najveće novine, pritisnute velikim troškovima proizvodnje i ogromnim padom kupaca koji vijesti konzumiraju iz virtualnih medija, morati prijeći u virtualni medij. Dakle, WAM ide dalje, ali drugačije. I dalje ćemo nastojati držati razinu koja nam je donijela brojna priznanja i pohvale diljem svijeta, nastojeći i u ovakvom obliku biti svjež i inovativni, kako dizajnom i prijelomom, tako i sadržajem. Nadamo se da ćete nas pratiti i dalje. I da će nas biti sve više i više.

Ovaj je broj upravo zato malo drugačije koncipiran i, barem što se tiče audiodijela, "natopljen" sjećanjima. Mislim da je sjećanja nemoguće izbjeći kad se s nekim ili nečim opraštamo. Prisjetiti se treba i dva domaća sajma kvalitetne audioopreme održana tijekom posljednja tri mjeseca. Onaj u Regent Esplanadi brojem izlagača bio je skromniji od sajma istog organizatora u proljeće na istom mjestu, a i onaj stariji i poznatiji, u Sheratonu, brojem izlagača kao i brojem posjetitelja bio je također slabiji od prošlogodišnjeg na istom mjestu. Razlozi su svima jasni, a među njima sigurno su najnebitniji oni koji se odnose na krivo određeni termin održavanja (Sheraton) ili na učestalost (Regent Esplanade).

No, prepustimo organizatorima da sami proanaliziraju uspjeh ili neuspjeh i poduzmu mjere koje bi im mogle donijeti više izlagača i posjetitelja. Prilikom bih radije iskoristio za još jedan osvrt na kvalitetu reproduciranog zvuka u sobama u Sheratonu (a isto se tiče i zvuka na sajmu u Regent Esplanadi, kao i na bilo kojem drugom sajmu u svijetu koji se održava u hotelskim sobama). Po tko zna koji puta se pokazalo da zvuk sustava i kakav će dojam ostaviti na slušatelje presudno ovisi i izboru glazbe i kvaliteti snimke. Međutim, izgleda da se stalno zaboravlja (ili se možda nikad nije ni naučilo?) da, ako je voda zamućena na izvoru, do ušća ne može stići čista (osim ako se ne pročišćava, ali to je zadnje što bi trebalo činiti s audiosignalom). I zato, kad se uđe u sobu u kojoj svira kvalitetno i dobro postavljen sustav, jednom je zvuk čaroban, a već pri drugom ulasku katastrofalan. I onda se po hodnicima raspravlja o zvuku tog sustava kao da se priča o kruškama i jabukama. Jedni "u kupe" drugi "u špade"! Iz iskustva dobro znam da izabrati cjelodnevni glazbeni program, dovoljno tematski raznolik i kvalitativno ujednačen, nije ni malo lak zadatak. Međutim, upravo se iz izbora programa vidi kako distributer i njegova posada stoje s poznavanjem glazbe, kao i s razlikovanjem dobrih od tek atraktivnih snimaka. A po višekratno doživljenim iskustvima na sajmovima diljem svijeta i, naravno, kad nas, stanje na tom području ne može se, na žalost, ocijeniti ocjenom višom od – slabo.

A ne bi trebalo, niti smjelo biti tako. Ne znaju li sami izabrati, ima dosta ljudi u nas koji im u tomu mogu i žele pomoći. Bilo kako postupili, sve je bolje od "baš me briga" odnosa i pristupa. A takav je kod nas, ne samo u audiju, prečest da bi bio slučajan. Pokazati i dokazati potencijalnim kupcima da se distributer potrudio oko privlačenja njihove pozornosti i da ih svojim (ne)ukusom i (ne)poznavanjem materije nije povrijedio i podcijenio, iznimno je jeftin i učinkovit način da se iz lanca razloga ubrzanog pada zanimanja za kupovanjem i posjedovanjem skupih audiouređaja izbaci barem jedna od najhrđavijih karika. Krizu neki drže poticajem, ne opravdanjem. Ovo prvo čine oni uspješni, a oni drugi...